

Управління культури і туризму Сумської облдержадміністрації
Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М.Островського

Журналіст, поет, воїн

*(до 100-річчя від дня
народження Пилипа Рудя)*

Попереджувальна довідка

Суми - 2010

Управління культури і туризму Сумської облдержадміністрації
Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М.Островського

Журналіст, поет, воїн

*(до 100-річчя від дня народження
Пилипа Рудя)*

Попереджувальна довідка

Суми - 2010

ББК 91.9:84(4УКР– 4СУМ)

Ж91

Журналіст, поет, воїн (до 100-річчя від дня народження Пилипа Рудя) : попереджувальна довідка / ОКЗ «Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського» ; уклад. Н. Ю. Курносова. – Суми, 2010. – 12 с.

Пилип Рудь (1910–1942) – український поет, журналіст, учасник партизанського руху, уродженець Кролевецького району, член Національної спілки письменників України.

Склала
Відповідальна за випуск
Комп'ютерний набір
Комп'ютерна верстка
Тираж 5 прим.

Курносова Н.Ю.
Тогобіцька Л.М.
Курносова Н.Ю.
Оберлянд І. М.

*Ми йшли, не схиляючись,
в рівнім строю
За щастя народу,
за землю свою...*

Пилип Рудь

Він був поетом і патріотом, воїном і щирою товариською людиною. Ворожа куля обірвала його життя, та ще не виготовили куль, які спроможні вбити справжню поезію...

Пилип Сергійович Рудь народився 5 грудня 1910 року в с. Бистрик Кролевецького району в бідній селянській родині. На берегах річки Реті минало його дитинство. Згадуючи пізніше своє тяжке дитинство, Пилип Рудь писав:

*Куркулям носив я там
Снопи золотії,
Дні свого дитинства
В стернях розгубив.*

У рідному селі хлопчина закінчив початкову школу, навчався чоботарству, але потяг до знань, любов до книг, природна допитливість і вихована батьками працьовитість змушували вчитися далі. Закінчивши семирічку, 15-річний юнак одним із перших вступає до комсомолу, стає заспівувачем всіх справ сільської молоді – разом із друзями вони організують хату-читальню, готують вистави в народному будинку, самотужки монтують кінопроекційний апарат, випускають стінгазету. Ініціативного юнака помічають, запрошують на роботу до Кролевецького райкому комсомолу.

*Не забуду райком,
Де гуртом довелося рости,
Де мужніли і твердо
Ставали на ноги.
Там уперше відчули
Ми радість своєї мети,*

***Звідтіля почали
Торувати дороги.***

Водночас хлопчина пробує себе в журналістиці – друкується в республіканській газеті «Селянські вісті». У 1929 році Пилипа Рудя як кращого сількора запрошують працювати до конотопської окружної газети «Селянські вісті». У 1931 році йому довіряють посаду редактора багатотиражної газети Буринської цукроварні, того ж року він вступає на заочне відділення Ленінградського інституту журналістики.

У цей час починається і літературна діяльність молодого журналіста.

***Я молодий, мов цвіт бузку весною,
Я молодий, немов багряна рань.
О, скільки сили буйно-молодої,
О, скільки в праці юних поривань!
(«Я молодий»)***

Перші віршовані спроби, вміщені в «Селянських вістях», помічають у тодішній столиці України – Харкові. У столичному журналі «Трактор» виходять низками його вірші – «Пастухова радість», «Сини республіки», «Дядя Стьопа», «Наша осінь», «Весняна лірика» та інші. Знайомство і спілкування з харківським літературним середовищем мало величезний вплив на творчий розвиток молодого поета. Він багато пише, активно виступає з віршами, оповіданнями, літературно-критичними статтями в обласній та республіканській пресі. Ровесники і молодші за віком початківці дивляться на нього уже як на зрілого поета, який умів дбайливо виховувати літературну молодь.

Тематичний діапазон поетичної творчості Пилипа Рудя обумовлений реаліями тогочасного життя країни – соціалістичне будівництво, індустріалізація, колективізація:

***Дні весняні, в творчості бурхливі,
Я співатим про вас не перестану!***

*Кожен день міцніють колективи,
З кожним днем зростають Дніпрельстани.*

Можливо, його вірші не в усьому досконалі, бо то був період творчих шукань і становлення, але вони добре передають дух тієї доби, автор знаходить для цього відповідну форму, оригінальну ритмомелодику, свіжі поетичні образи. Слово його, рвучке, динамічне, схвильоване, переповнене вірою і впевненістю в перемозі. Його віршам притаманна наступальна публіцистична заостреність, тонкий ліризм, світлий, оптимістичний характер.

Навесні 1938 року Пилип Рудь отримує призначення на посаду завідувача відділом чернігівської газети «Більшовик». Попри інтенсивну роботу в газеті, Пилип Сергійович веде також активну діяльність в місцевих літературних осередках, багато працює над собою, вступає на заочне навчання в Літературний інститут ім. М. Горького, багато читає, готує до друку книгу віршів. Але всі творчі і життєві плани зруйнувала війна...

З перших же днів війни Пилип Рудь звертається до військкомату. Через слабке здоров'я йому відмовляють, та він домагається свого і в липні 1941 року стає кореспондентом республіканських газет на Південно-Західному фронті. Несучи разом з бійцями всі труднощі фронтового життя, воїн-журналіст обороняв Київ, бився із загарбниками на Полтавщині. За Пирятином його частина потрапила в оточення. Невеликими групами бійці пробивалися до лінії фронту, але перейти його не вдалося. Почувши від людей, що на Сумщині діють партизани, Пилип Рудь повернув у рідні місця. Про те, що в хаті старого Рудя раптом з'явився син, дізналися місцеві поліцаї. Поет потрапив у фашистський концтабір, обладнаний загарбниками в Конотопі, звідки йому вдалося втекти вночі, за кілька годин до призначеної на ранок страти. У липні 1942 року йому вдалося дістатися до Сумського партизанського з'єднання. За короткий строк він виріс від рядового бійця до політрука партизанської роти. Серед народних месників він користувався особливою повагою. Встигав і з бійцями поговорити, і писати партизанські листівки та кореспонденції до газети «Правда», і випускати

партизанську газету, в першому ж номері якої надрукував свій новий вірш «Партизанская песня» – перший твір, що оспівував героїчну боротьбу партизанів-ковпаківців. Партизани підібрали до вірша мелодію, і цей вірш став улюбленою маршовою піснею всього з'єднання. Мужні й прості слова лунали потім на просторах Сумщини, Подніпров'я, Волині і Прикарпаття, закликаючи народ на боротьбу із загарбниками.

«Партизанські батальйони, – писав С. А. Ковпак у книзі «Від Путивля до Карпат», – вступали в села з піснею, складеною партизаном Рудем.»

*Товарищ, сегодня мы песню споем
О трудном, но славном пути боевом,
Как ночью туманной герой-командир
Отряд партизанский на битву водил;
Как хлопцы шагали и в дождь, и в пургу
На страх и на лютую гибель врагу;
Как били его богатырской рукой
За древним Путивлем, за Сеймом-рекой.*

У вільний від боїв час Пилип Рудь вів активну творчу роботу. Він глибоко вивчав життя і побут партизанів, збирав матеріали про їхню боротьбу, мріючи після перемоги написати цікаву книгу про партизанський рух. Та не судилося здійснитися цим планам.

У ніч з 4 на 5 жовтня 1942 року друга рота партизан дістала завдання нанести удар по укріпленому пункту Лукашенкове (нині Середино-Будського району), де містився штаб великого фашистського підрозділу. Під час важкого бою загинув командир роти, і політрук Пилип Рудь прийняв командування на себе, підняв бійців в останню вирішальну атаку. Завдання командування було виконане, на світанку бійці повернулися з перемогою. Та поета і політрука Пилипа Рудя з ними не було. Поховано його разом з бойовими побратимами в с. Лукашенкове. За бойову звитягу Пилипа Рудя нагороджено орденом Вітчизняної війни I ступеня.

Єдина книга поезій Пилипа Рудя була видана в 1960 році в Київському видавництві «Молодь» під назвою «Звитяжна молодість». Поета посмертно прийнято до Спілки письменників України, його ім'я викарбовано на меморіальній дошці в Будинку письменників України. У м. Кролевці відкрито пам'ятник поетові-землякові, у с. Бистрик – меморіальну дошку, а в Бистрицькій середній школі створено його музей.

Пам'ять про Пилипа Рудя – талановитого поета і журналіста, відважного захисника Вітчизни, відданого товариша, чесну і порядну людину – збережеться на рідній землі.

Видання творів Пилипа Рудя

Комсомольські багаття : збірник : вірші та поеми. – К. : Молодь, 1987. – 166 с.

Рудь, Пилип. Звитяжна молодість. – К. : Молодь, 1960. – 66 с.

Рядки, опалені війною : збірник. – К. : Дніпро, 1985. – 127 с.

Рудь, Пилип. Здрастуй, сонце! Сини. Весняна лірика : вірші / Пилип Рудь // Червоний промінь. – 1970. – 5 грудня. – С. 5.

Рудь, Пилип. Криниця : вірш / Пилип Рудь // Червоний промінь. – 1970. – 26 грудня.

Матеріали про життя та творчість Пилипа Рудя

Палажченко, О. Є. Серце мужнє і пісенне / О. Є. Палажченко. – К. : Знання, 1978. – 48 с.

Палажченко, О. Назавжди лишився молодим / О. Палажченко // Батьки заповідали мужність. – К., 1974. – С. 56–98.

Палажченко, О. Серце мужнє і пісенне / О. Палажченко. – К. : Знання, 1973. – 48 с.

Партизанская юность Сумщины : методические рекомендации по проведению литературно-музыкального вечера, посвященного 45-летию партизанского движения на Сумщине / сост. Г. А. Довгань ; Сумская областная юношеская библиотека. – Сумы, 1986. – С. 9–10. – (М/М № 2347).

Письменники Сумщини у Великій Вітчизняній війні : до 65-річчя Великої Перемоги : біобібліографічний довідник для учнів 5–9 класів / уклад. Т.І. Бурятова ; СОДБ ім. М. Островського. – Суми, 2010. – 24 с. – (М/М № 3761).

Поет-воїн : сценарій літературного вечора до 80-річчя з дня народження Пилипа Рудя, українського поета-партизана / уклад. Н. С. Бреус ; Сумська обласна юнацька бібліотека. – Суми, 1990. – 12 с. – (М/М № 2686).

Сумщина в іменах : енциклопедичний довідник. – Суми : АС-Медіа, СумДУ, 2003. – С. 383.

Коваленко, В. Життя мов спалах : [про поета-партизана Пилипа Рудя] / В. Коваленко // Червоний промінь. – 1981. – 29 жовтня.

Корнющенко, І. Поетова криниця : [пам'яті нашого земляка – поета і партизана Пилипа Рудя] / І. Корнющенко // Червоний промінь. – 1981. – 13 січня.

Литвиненко, В. Музей поету-ковпаківцю : [про Пилипа Рудя – партизана і поета] / В. Литвиненко // Ленінська правда. – 1988. – 17 травня.

Лифар, В. А пісня його живе : [у шкільному музеї пам'яті Пилипа Рудя] / В. Лифар // Червоний промінь. – 1988. – 14 червня.

Нестеренко, П. Залишився молодим : до 70-річчя від дня народження Пилипа Рудя / П. Нестеренко // Ленінська правда. – 1980. – 6 грудня.

Нестеренко, П. Звитяжна молодість : [Пилип Рудь – поет-ковпаківець] / П. Нестеренко // Ленінська правда. – 1990. – 7 грудня.

Хвостенко, Григорій. Звитяжна пісня : [на одній із центральних вулиць Кролевця на п'єдесталі бюст задумливого юнака: це пам'ятник поету-партизану Пилипу Рудю] / Хвостенко, Григорій // Сумщина. – 2007. – № 104. – С. 4.

Хвостенко, Григорій. Їхні музи не мовчали : [молоді поети із Сумщини Пилип Рудь та Федір Швіндін на дорогах війни] / Хвостенко, Григорій // Сумщина. – 2010. – № 52–53. – С. 5.

м. Суми, вул. Петропавлівська, 51
тел/факс 22-00-82, тел. 22-00-66, 22-00-82
biblioteka.sumy@mail.ru